REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
T: 080 81 80
E: gp@zagovornik-rs.si

Zadeva: 0700-20/2024/19
Datum: 6. 11. 2025

Zagovornik načela enakosti (Zagovornik) na podlagi 21. člena v povezavi s 33. in 37. členom Zakona o varstvu pred diskriminacijo[1] (ZVarD) ter prvega odstavka 207. člena Zakona o splošnem upravnem postopku[2] (ZUP) v postopku, začetem na predlog, ki ga je podala…, (predlagateljica), v svojem imenu ter kot zakonita zastopnica in direktorica pravne osebe … (družba), v zadevi ugotavljanja diskriminacije po ZVarD zoper … (hranilnica), ki jo zastopata … in …, izdaja naslednjo

ODLOČBO

1. … (hranilnica), s tem, ko s pravno osebo … (družba) ni sklenila pogodbe o hipotekarnem kreditu za nakup hiše, **ni kršila prepovedi diskriminacije** iz 4. člena v povezavi s prvim odstavkom 6. člena ZVarD (neposredna diskriminacija) na podlagi osebne okoliščine državljanstva direktorice družbe.

2. Postopek se v delu, ki se nanaša na diskriminacijo predlagateljice …, kot fizične osebe, ustavi.

3. Predlog se v preostalem delu zavrne.

4. Stroški v tem postopku niso nastali.

OBRAZLOŽITEV:

Predlog za obravnavo diskriminacije:

Zagovornik je dne 29. 3. 2024 prejel predlog za obravnavo diskriminacije, ki ga je predlagateljica … po pozivu Zagovornika dopolnila dne 7. 11. 2024 ter dne 31. 3. 2025. Predlog je predlagateljica vložila kot zakonita zastopnica in direktorica družbe ... Predlagateljica je kot kršitelja navedla hranilnico - ..., zatrjevala pa je obstoj neposredne diskriminacije in navodil za diskriminacijo. Predlog se nanaša na diskriminatorno obravnavo družbe na področju dostopa do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, zaradi osebnih okoliščin predlagateljice kot osebe, ki je z družbo kot pravno osebo povezana, in sicer zaradi osebnih okoliščin narodnosti oziroma etničnega porekla, premoženjskega stanja in državljanstva tretje države.

Predlagateljica je opozorila na težave pri bančnih storitvah v Sloveniji, s katerimi se srečuje družba. Pojasnila je, da živi v Sloveniji, kjer ima dovoljenje za stalno bivanje; da je leta 2022

[1] Zakon o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg)
[2] Zakon o upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb)

pridobila status begunke; ter da je direktorica družbe ... Navedla je, da se je julija 2023 obrnili na hranilnico, kjer ima družba odprt račun, ker je želela za družbo pridobiti hipotekarni kredit za nakup hiše, pri čemer bi bila lastnik hiše družba in ne predlagateljica. Navedla je, da so jo na banki oziroma hranilnici najprej vprašali o njenem državljanstvu; ko je povedala, da je to belorusko, naj bi ji bilo rečeno, da kredit družbi ne bo odobren, saj so Belorusi na "črnem seznamu njihove banke", zato jim ne odpirajo računov ter ne odobravajo kreditov. V zvezi s tem je podjetniški svetovalec … po telefonu poklical svojega nadrejenega, ki naj bi potrdil, da hranilnica ne posluje z nobenim Belorusom. Tudi po tem, ko je predlagala, da podatke o beloruskem državljanstvu direktorice v sistemu zamenjajo s podatki ženevskega potnega lista, to ni vplivalo na odločitev banke, zato meni, da je bil glavni razlog za zavrnitev kreditiranja družbe njeno belorusko državljanstvo. Dodatno je pojasnila, da je kot direktorica družbe želela odpreti bančni račun pravne osebe ter je s tem namenom obiskala 13 bank v Ljubljani, ki so vse, razne ..., zavrnile odprtje računa, vendar pa predlog v konkretni zadevi vlaga zoper hranilnico, ker ima v zvezi s hranilnico na voljo večji obseg novejših podatkov.

Predlagateljica je v dopolnitvi z dne 7. 11. 2024 navedla, da se predlog za obravnavo diskriminacije nanaša na naslednje domnevno diskriminirane osebe: na njo samo kot na fizično osebo in na družbo kot pravno osebo, katere direktorica je. Dne 31. 3. 2025 pa je predlog za obravnavo diskriminacije v delu, v katerem je zatrjevala diskriminacijo nje same kot fizične osebe, umaknila.

Predlagateljica je predlogu dne 29. 3. 2024 priložila:
- elektronsko sporočilo podjetniškega svetovalca … z dne 7. 7. 2023, naslovljeno na družbo, o tem, da je komisija zavrnila financiranje;
- elektronsko sporočilo pravne osebe, naslovljeno na …, z dne 18. 9. 2023, ki vsebuje pojasnila o dejavnosti družbe ter seznam poslovnih partnerjev;
- Odpoved pogodbe o vodenju transkacijskega računa in drugih pogodbenih razmerij, vezanih na vodenje transkacijskega računa, ki ga je … dne 13. 11. 2019 naslovila na družbo.

Predlagateljica je predlogu dne 7. 11. 2024 priložila:
- dopis, ki ga je dne 23. januarja 2024 v imenu iniciative Ljudska ambasada Belorusije v Sloveniji (People's Embassy of Belarus in Slovenia) naslovila na Evropsko centralno banko (ECB) in odgovor ECB z dne 9. 2. 2024;
- seznam z naslovom »Primeri ne dodeljevanja bančnih storitev beloruskim državljanom in podjetjem, katerih direktorji ali ustanovitelji so beloruski državljani«;
- dopis Banke Slovenije številka 2.07.7-71/2024-2 z dne 28. 3. 2024.

*

<u>Postopek pred Zagovornikom:</u>

Zagovornik je bil o obstoju domnevne diskriminacije seznanjen na podlagi predlagateljičinega predloga za obravnavo diskriminacije, zato je vodil postopek ugotavljanja diskriminacije na predlog diskriminirane osebe v skladu s 33. in 37. členom ZVarD. Postopka ugotavljanja diskriminacije je poseben upravni postopek, ki poteka po pravilih ZVarD in ob smiselni uporabi ZUP.

V postopku ugotavljanja diskriminacije Zagovornik ugotavlja, ali je obravnavano ravnanje skladno z določbami ZVarD oziroma ali konkretno ravnanje krši določbe o prepovedi diskriminacije. Postopek se zaključi z izdajo ugotovitvene odločbe, s katero Zagovornik bodisi ugotovi obstoj diskriminacije bodisi ugotovi, da diskriminacija v zadevi ni izkazana. Gre za upravni ugotovitveni akt, ki kot tak ni izvršljiv in ne posega v obstoječa razmerja oziroma jih ne spreminja, razveljavlja, ali nalaga obveznosti kršiteljem.

Ena od posebnosti postopka obravnave diskriminacije je tudi pravilo obrnjenega dokaznega bremena iz 40. člena ZVarD, ki določa, da je v primeru izkazanega suma diskriminacije na domnevnem kršitelju, da dokaže morebitno upravičenost svojega ravnanja.

*

Zagovornik je v dokaznem postopku po preučitvi trditev predlagateljice, da naj bi jo na banki oziroma hranilnici najprej vprašali o njenem državljanstvu; nato pa naj bi ji pojasnili, da kredit družbi ne bo odobren, saj so Belorusi na črnem seznamu njihove banke in hranilnica z njimi ne posluje, kar naj bi potrdil tudi nadrejeni uslužbenca, s katerim je govorila predlagateljica; ter po pregledu priloženih listin, in sicer elektronskega sporočila z dne 7. 7. 2023, katerega vsebina je skladna z navedbami predlagateljice, ocenil, da je predlagateljica s svojimi navedbami izkazala obstoj domneve, da bi … v zgoraj opisanih okoliščinah lahko kršila prepoved diskriminacije zoper družbo - pravno osebo ..., s tem ko le-tej naj ne bi odobrila kredita, ker je direktorica družbe državljanka Belorusije.

Zato je dne 28. 3. 2025 pri hranilnici opravil poizvedbo, ali ima družba pri hranilnici odprt račun ter kakšen račun ima odprt; ali je družba zaprosila za odobritev kredita, pa ji ta ni bil odobren, zakaj ji ni bil odobren ter kakšen cilj je hranilnica s tem zasledovala; kakšne pogoje morajo pravne osebe izpolniti, da jim hranilnica odobri kredit; ter ali obstajajo v hranilnici pravila glede posebne obravnave oseb, ki imajo belorusko državljanstvo, ali obstajajo posebna pravila glede obravnave pravnih oseb, katerih zastopniki imajo belorusko državljanstvo, ali obstajajo pravila o tem, kak pomen se pripisuje okoliščini državljanstva zastopnikov pravnih oseb, ki so ali želijo postati stranke hranilnice oziroma želijo s hranilnico skleniti pogodbo o kreditiranju.

*

Dne 20. 5. 2025 je Zagovornik prejel odgovor hranilnice, v katerem so potrdili, da ima družba pri … odprt poslovni račun št. ... Zanikali so, da bi družbo diskriminatorno obravnavali, pri čemer so opozorili na trditve predlagateljice, da je obiskala 13 bank, od katerih ji je edino … odprla transakcijski račun, kar kaže kvečjemu na to, da ne diskriminirajo beloruskih državljanov, saj jim omogočajo osnovne bančne storitve, česar druge bančne institucije niso storile. Nadalje so poudarili, da ne diskriminirajo strank na podlagi beloruskega državljanstva, saj z njimi vzdržuje poslovna razmerja različnih vrst, in sicer imajo sklenjena poslovna razmerja s 16 osebami, ki imajo belorusko državljanstvo. Z osebami, ki imajo belorusko državljanstvo, so sklenili 13 osebnih računov fizičnih oseb, 5 varčevalnih podračunov, 1 dolgoročno rentno varčevanje fizične osebe, 1 dolgoročno vezan depozit fizične osebe, 1 kreditno kartico s fizično osebo, 8 poslovnih računov s pravnimi osebami, katerih zakoniti zastopniki ali dejanski lastniki so osebe z beloruskim državljanstvom, 3 dolgoročno vezane depozite s pravnimi osebami, katerih zakoniti zastopniki ali dejanski lastniki so osebe z beloruskim državljanstvom ter 1 kreditno kartico s pravno osebo, katere zakoniti zastopnik in dejanski lastnik je oseba z beloruskim državljanstvom.

Glede konkretnega primera zavrnitve hipotekarnega kredita za nakup hiše so pojasnili, da se je predlagateljica za nakup stanovanjske hiše zanimala v imenu družbe, pri čemer pa formalne vloge za kredit ni oddala. Pojasnili so, da družba ni navedla namena nakupa nepremičnine, hkrati pa na računu družbe v času od odprtja ni bil izkazan promet, ki bi družbi omogočal kakršnokoli investicijo v morebitne nepremičnine za namen turizma, kar je sicer dejavnost družbe. Glede na navedeno so ocenili, da gre za nakup stanovanjske hiše za potrebe predlagateljice in ne za potrebe družbe, hranilnica pa za financiranje takšnega nakupa ni bila zainteresirana. Glede načina komunikacije s predlagateljico, ko je bančni uslužbenec v sporočilu navedel, da je komisija zavrnila financiranje, so pojasnili, da gre za standardni način komunikacije v primerih, ko bančni uslužbenec po seznanitvi z osnovnimi parametri povpraševanja ugotovi, da kredit očitno ne ustreza kreditni politiki hranilnice. Nadalje so pojasnili, da se bančni uslužbenci pri delu pogosto srečujejo s pritiski strank, sklicevanje na »komisijo« pa predstavlja način, kako depersonalizirati odločitev in s tem zaščititi uslužbenca pred nadaljnjimi pritiski ali neprijetnimi situacijami v komunikaciji s stranko, kar je še posebej

pomembno v občutljivih primerih, kot je predmetni, kjer gre za vprašanje financiranja nakupa nepremičnine za tujega državljana preko pravne osebe.

Hranilnica je izrecno zanikala, da bi bil primarni razlog zavrnitve kreditiranja belorusko državljanstvo direktorice družbe. Hranilnica je kot primarni razlog zavrnitve v konkretnem primeru navedla neskladnost nameravanega nakupa stanovanjske hiše z internimi pravili hranilnice glede financiranja pravnih oseb. V skladu z internimi pravili so namreč dolgoročni investicijski krediti namenjeni financiranju osnovnih sredstev, razvoju in širjenju obsega poslovanja oziroma financiranju novih poslovnih idej, pri čemer je osnovno vodilo hranilnice financirati namene, ki so vezani na osnovno dejavnost stranke ter prispevajo k uresničevanju njenih poslovnih ciljev in ustvarjanju dodane vrednosti. Pojasnili so, da je bil v konkretnem primeru prepoznan namen nakupa hiše, ki ni bil neposredno povezan z osnovno dejavnostjo družbe, torej z eko turizmom in jadranjem. Po podatkih, prejetih od predlagateljice kot direktorice družbe, ter glede na poslovanje družbe, kot je bilo razvidno iz transakcijskega računa, bi hiša po oceni hranilnice služila predvsem za bivanje direktorice, kar ne spada med dovoljene namene kreditiranja.

Kot dodaten primarni razlog zavrnitve je hranilnica navedla možen obid zakona, pri tem pa so se sklicevali na določbe Zakona o ugotavljanju vzajemnosti in 68. člen Ustave Republike Slovenije, v skladu s katerima lahko tujci pridobivajo lastninsko pravico na nepremičninah v Republiki Sloveniji pod pogoji, ki jih določa zakona ali mednarodna pogodba, pri čemer državljani Belorusije spadajo v skupino tujcev, ki lastninske pravice na nepremičninah v Sloveniji načeloma ne morejo pridobiti oziroma jo lahko pridobijo le na podlagi dedovanja na podlagi vzajemnosti. Pojasnili so, da so v konkretnem primeru prepoznali potencialni obid zakona, saj bi odobritev kredita pravni osebi za nakup nepremičnine lahko predstavljala način izogibanja zakonskim omejitvam glede pridobivanja lastninske pravice na nepremičninah v Sloveniji - čeprav bi nepremičnino formalno kupila slovenska pravna oseba, bi dejansko ekonomsko lastništvo pripadalo državljanki Belorusije kot edini direktorici in lastnici podjetja. Navedli so, da je hranilnica pri oceni tveganja v procesu odobravanja kreditov dolžna upoštevati ne le kreditno sposobnost prosilca, temveč tudi legitimnost in zakonitost namena kredita. Hranilnica namreč ne sodeluje pri transakcijah, ki bi lahko predstavljale obid kogentnih določb zakonodaje. Podpora takšnim transakcijam bi lahko ogrozila ugled in zakonito poslovanje hranilnice, predstavlja pa tudi pravno tveganje, saj bi v primerih, ko bi se nakup nepremičnine izkazal za nezakonit ali ničen in bi bila posledično nična tudi hipoteka, hranilnica kot strokovnjak težko izkazala, da je bila glede financiranja v dobri veri ter bi tako ostala brez zavarovanja, kar je še dodaten razlog, da takšnih financiranj ne izvaja.

Hranilnica je kot sekundarni razlog za zavrnitev kredita v konkretni zadevi navedla omejevalne ukrepe in njihov vpliv na poslovanje. Pojasnili so, da se po začetku vojne v Ukrajini pri svojem poslovanju soočajo z obsežnimi obveznostmi glede izvajanja omejevalnih ukrepov zoper Belorusijo in Rusijo ter so zavezani k strogemu spoštovanju več uredb EU, ki nalagajo različne omejitve in prepovedi pri poslovanju z beloruskimi subjekti. Glede na navedeno so sprejeli navodila za izvajanje omejevalnih ukrepov zoper Rusijo in Belorusijo, v skladu s katerimi hranilnica ne sklepa novih poslovnih razmerij s fizičnimi osebami, ki so državljani Belorusije, ali z gospodarskimi družbami, katerih zakoniti zastopniki oziroma končni dejanski lastniki so državljani Belorusije. Pojasnili so, da je regulatorno okolje na področju omejevalnih ukrepov izjemno kompleksno in se nenehno spreminja. Tako mora hranilnica na evropski ravni upoštevati osnovne Uredbe 833/2014 in 765/2006 ter Uredbo 2023/1113 o prenosih sredstev, Uredbo 2024/1485 o razmerah v Rusiji in več kot 20 izvedbenih ter dopolnilnih uredb, ki so bile v zadnjih 3 letih mnogokrat spremenjene, kar od hranilnice zahteva stalno prilagajanje poslovnih procesov. Poleg tega mora hranilnica slediti obsežnemu naboru smernic, med katerimi so najpomembnejše smernice Evropskega bančnega organa (EBA) o notranjih politikah in kontrolah za izvajanje omejevalnih ukrepov (EBA/GL/2024/14 in EBA/GL 2024/15); pri poslovanju pa mora upoštevati Zakon o omejevalnih ukrepih in Zakon o preprečevanju pranja denarja, ki ju dopolnjujejo smernice Stalne koordinacijske skupine (SKSOU) z večkrat posodobljenimi prilogami in usmeritve Banke Slovenije.

Hranilnica je svojo odločitev, da z družbo ne sklene pogodbe o kreditu za nakup stanovanjske hiše, utemeljevala tudi z ekonomskimi razlogi. Pojasnila je, da zakonodaja EU in Republike Slovenije za kršitve omejevalnih ukrepov predvidevata izjemno visoke denarne kazni, in sicer globe v višini 500.000,00 evrov, kar predstavlja resno finančno tveganje in bi lahko plačilo take globe ogrozilo stabilno finančno poslovanje hranilnice, kar bi imelo negativen vpliv na vse njene komitente.

Pojasnili so še, da pravilno izvajanje omejevalnih ukrepov zahteva vzpostavitev kompleksnih IT sistemov za preverjanje identitete strank proti seznamom sankcioniranih oseb, spremljanje transakcij v realnem času, pregled lastniških struktur in prepoznavanje poskusov izogibanja sankcijam. Glede tega so navedli, da bi za učinkovito zagotavljanje skladnosti poslovanja hranilnica morala zaposliti visoko usposobljene strokovnjake, sposobne razumeti in implementirati zapletene pravne zahteve, ocenjevati tveganja in izvajati poglobljene skrbne preglede, kar naj bi povzročalo nesorazmerno visoke stroške v višini najmanj 50.000,00 evrov na leto za strokovnjaka in nekaj deset tisoč evrov za vzdrževanje tehnične opreme, kar po oceni hranilnice ni ekonomsko upravičeno, saj je delež beloruskih strank izjemno majhen oziroma zanemarljiv, tako kot je majhno tudi njihovo povpraševanje po storitvah hranilnice.

Glede ekonomskih razlogov so nadalje izpostavili, da je hranilnica gospodarska družba, katere temeljni namen je ustvarjanje dobička za delničarje, pri tem pa mora delovati v skladu z zakonodajo in ekonomskimi načeli gospodarnega poslovanja. Poudarili so, da, drugače kot pri osnovnih plačilnih računih, pri kreditiranju kontrahirna dolžnost ne obstaja, da torej banke in hranilnice niso dolžne skleniti pogodbe o kreditiranju z vsakim, ki zanjo zaprosi, pri čemer je kreditiranje poslovna odločitev hranilnice, pri kateri mora upoštevati številne dejavnike, vključno z ekonomsko upravičenostjo in načeli gospodarnega poslovanja. Dodatno so pojasnili, da je zakonodajalec pri osnovnih plačilnih računih, ko mora banka odpreti osnovni plačilni račun vsaki osebi, ne glede na državljanstvo in ne glede na to, ali je odprtje osnovnega računa za banko ekonomsko upravičeno, izrecno postavil interes potrošnikov pred interese banke. Dejstvo, da pri kreditiranju podobne zakonske zahteve ni, po oceni hranilnice jasno kaže, da je pri kreditih ekonomičnost poslovanja lahko legitimen razlog za odločitev, da institucija določenim kategorijam strank storitev kreditiranja ne nudi.

Hranilnica je navedla tudi, da je njena odločitev v skladu z določbami ZVarD, saj je bila zavrnitev povpraševanja za kredit rezultat kombinacije objektivnih okoliščin in legitimnih poslovnih razlogov, in sicer:

- preprečevanje potencialnega obida zakona glede pridobivanja nepremičnin,
- neskladnost namena financiranja z osnovno dejavnostjo družbe,
- ekonomska racionalnost poslovanja in obvladovanje regulatornih tveganj,
- odsotnost izkazane kreditne sposobnosti za investicijski namen.

Hranilnica je sklepno poudarila, da primarni razlog zavrnitve kreditiranja družbe ni bil v beloruskem državljanstvu direktorice družbe, pač pa v neskladnosti namena nameravanega nakupa hiše z internimi pravili hranilnice.

Ob tem pa so pojasnili še, da bi tudi povezava družbe z Belorusijo lahko sama po sebi (ob morebitni odsotnosti primarnega razloga) bila razlog za zavrnitev, in sicer na podlagi predstavljene politike hranilnice glede omejevalnih ukrepov, kar bi po oceni hranilnice prav tako lahko predstavljalo legitimen razlog za zavrnitev. Po oceni hranilnice splošne omejitve poslovanja z beloruskimi državljani niso diskriminatorne, saj gre za nujno poslovno odločitev, ki temelji na ekonomski racionalnosti in na zakonskih zahtevah, pri čemer pa omejitve ne izhajajo iz predsodkov ali subjektivnega odnosa do beloruskih državljanov, pač pa iz objektivnih okoliščin, povezanih z izvajanjem sankcij EU, visokih kazni za kršitve in ekonomske neupravičenosti vzpostavljanja posebnega sistema za zelo omejen obseg poslovanja. Splošne omejitve poslovanja z beloruskimi državljani tako po oceni hranilnice lahko predstavljajo sorazmeren odziv na objektivno situacijo, ki ga narekujejo tako pravne kot tudi ekonomske okoliščine.

*

Zagovornik je družbo oziroma prijaviteljico z odgovorom hranilnice seznanil ter ji omogočil, da se o navedbah hranilnice kot domnevnega kršitelja prepovedi diskriminacije izreče. Družba oziroma prijaviteljica se nista odzvali in se o odgovoru hranilnice nista izrekli oziroma izjasnili.

*

Dne 8. 9. 2025 je Zagovornik družbo oziroma predlagateljico in hranilnico seznanil z ugotovljenimi dejstvi, okoliščinami in izvedenimi dokazi, ki so pomembni za izdajo ugotovitvene odločbe v postopku ugotavljanja diskriminacije, ter jim tako dal možnost, da se pred odločitvijo Zagovornika o tem izrečejo. Seznanil jih je, da je tako predlagateljica sprva z navedbami v predlogu breme dokazovanja prevalila na hranilnico kot na domnevnega kršitelja, saj je z navedbami v predlogu, da ji je bilo kreditiranje zavrnjeno zaradi njenega beloruskega državljanstva, izkazala razloge za sum, da je do kršitve prišlo. Vendar pa se je hranilnica z navedbami v dopisu z dne 20. 5. 2025, ki jim družba oziroma predlagateljica nista nasprotovali, uspela razbremeniti. Hranilnica je namreč s svojimi navedbami prepričljivo zavrnila trditev predlagateljice o obstoju vzročne zveze med beloruskim državljanstvom direktorice pravne osebe in zavrnitvijo kreditiranja. Zagovornik je družbo in hranilnico obvestil, da se nagiba k odločitvi, da bo predlog glede obeh zatrjevanih oblik diskriminacije zavrnil. Družba in hranilnica se nista odzvali.

*

<u>Ureditev varstva pred diskriminacijo:</u>

Diskriminacija je v 4. členu ZVarD opredeljena kot vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničevanje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti. Skladno s prvim odstavkom 5. člena ZVarD enako obravnavanje pomeni odsotnost neposredne in posredne diskriminacije zaradi katere koli osebne okoliščine, kakor tudi odsotnost katerega koli drugega ravnanja, ki v skladu z ZVarD pomeni diskriminacijo[3].

Pri diskriminaciji mora biti razlog za slabšo obravnavo specifična osebna okoliščina. Med osebne okoliščine, skladno s 1. členom ZVarD, štejejo spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali katerakoli druga osebna okoliščina.

ZVarD k zagotavljanju varstva pred diskriminacijo oziroma enakega obravnavanja zavezuje tako državne organe, lokalne skupnosti, nosilce javnih pooblastil kot tudi pravne in fizične osebe, ki morajo na vseh področjih oblastnega odločanja, delovanja v pravnem prometu in pri drugem svojem delovanju oziroma ravnanju v razmerju do tretjih oseb zagotavljati varstvo pred diskriminacijo oziroma enako obravnavanje vseh oseb.

V skladu s tretjim odstavkom 1. člena ZVarD velja varstvo pred diskriminacijo tudi za pravne osebe, če se osebne okoliščine lahko nanašajo tudi nanje. Osebne okoliščine je mogoče povezati s pravnimi osebami, kadar je glede na okoliščine to smiselno mogoče, zlasti zaradi povezave z osebnimi okoliščinami članstva, ustanoviteljev ali oseb, ki jih vodijo in upravljajo.

[3] ZVarD opredeljuje več oblik diskriminacije, od katerih sta osnovni obliki neposredna in posredna diskriminacija (6. člen ZVarD), poleg teh dveh oblik pa opredeljuje tudi druge oblike diskriminacije, in sicer nadlegovanje in spolno nadlegovanje, navodila za diskriminacijo, pozivanje k diskriminaciji in viktimizacijo (7. člen).

Neposredna diskriminacija je opredeljena v prvem odstavku 6. člena ZVarD in sicer le-ta obstaja, če je oseba ali skupina oseb zaradi določene osebne okoliščine bila, je ali bi lahko bila v enakih ali podobnih situacijah obravnavana manj ugodno, kot se obravnava, se je obravnavala ali bi se obravnavala druga oseba ali skupina oseb. O neposredni diskriminaciji v smislu navedene določbe tako govorimo, kadar so podani naslednji **elementi**: osebna okoliščina, poseg v zavarovano dobrino (človekovo pravico, svoboščino, drugo pravico, pravni interes ali ugodnost), prikrajšanje v primerjavi z drugimi posamezniki ali skupinami v primerljivem položaju, vzročna zveza med osebno okoliščino in obravnavo, ki je je predlagatelj oziroma žrtev zatrjevane diskriminacije deležen, ter odsotnost izjem od prepovedi diskriminacije.

Navodila za diskriminacijo v smislu določbe 9. člena ZVarD so vsakršna navodila, katerih posledica je bila, je ali bi lahko bila diskriminacija v smislu določb ZVarD, kar vključuje tudi navodila, da se diskriminacija ne prepreči oziroma odpravi.

Kot že pojasnjeno, velja v postopkih obravnave diskriminacije pravilo obrnjenega dokaznega bremena iz 40. člena ZVarD. Kadar diskriminirana oseba v postopku pri Zagovorniku, pristojni inšpekciji ali drugem postopku, v katerem zahteva obravnavo diskriminacije, izkaže dejstva, ki upravičujejo domnevo, da je bila kršena prepoved diskriminacije, mora kršitelj dokazati, da v obravnavanem primeru ni kršil te prepovedi, oziroma da je neenako obravnavanje dopustno v skladu s tem zakonom.

*

<u>Ugotovitve Zagovornika glede očitka neposredne diskriminacije:</u>

Kot pojasnjeno zgoraj, mora biti pri diskriminaciji razlog za slabšo obravnavo specifična osebna okoliščina. V konkretnem primeru je predlagateljica v predlogu na obrazcu sicer označila osebne okoliščine narodnosti oziroma etničnega porekla, premoženjskega stanja in državljanstva tretje države, vendar pa iz vseh njenih navedb izhaja, da zatrjuje diskriminatorno obravnavo družbe le zaradi beloruskega državljanstva direktorice družbe, torej nje same. Glede ostalih označenih osebnih okoliščin Zagovornik ugotavlja, da gre le za gole navedbe, ki v obrazložitvi predloga oziroma v naknadno priloženih listinah niso niti omenjene niti podrobneje pojasnjene, zato je v postopku preverjal le zatrjevano diskriminatorno obravnavo zaradi osebne okoliščine beloruskega državljanstva predlagateljice kot direktorice družbe. S tem je seznanil tudi predlagateljico, ki takšnemu zaključku Zagovornika ni nasprotovala.

Zagovornik je na podlagi listin v spisu ugotovil, da je pri predlagateljici osebna okoliščina **beloruskega državljanstva** podana.

*

Varstvo pred diskriminacijo je skladno z 2. členom ZVarD zagotovljeno na vseh področjih oblastnega odločanja, delovanja v pravnem prometu in pri drugem delovanju oziroma ravnanju v razmerju do tretjih oseb, tudi na področju dostopa do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, torej **tudi na področju bančnih storitev**.

*

Kot že pojasnjeno, opredeljuje tretji odstavek 1. člena ZVarD varstvo pred diskriminacijo tudi **za pravne osebe**, kadar gre za neenako obravnavo pravne osebe zaradi povezave z osebnimi okoliščinami ustanoviteljev ali oseb, ki jih vodijo in upravljajo. V predmetni zadevi je predlagateljica zatrjevala obstoj takšne povezave, saj je trdila, da je bilo pravni osebi s strani hranilnice zavrnjeno kreditiranje zaradi njene osebne okoliščine beloruskega državljanstva. Zagovornik je na podlagi navedb predlagateljice, da hranilnica z družbo ni sklenila pogodbe o hipotekarnem kreditu zaradi državljanstva direktorice družbe, ugotovil, da je v predmetni zadevi osebno okoliščino direktorice mogoče povezati z družbo kot pravno osebo.

*

Da lahko govorimo o neposredni diskriminaciji, morajo biti podani prav vsi zgoraj našteti elementi, med katere spada tudi vzročna zveza med osebno okoliščino in obravnavo, ki je je predlagatelj oziroma žrtev zatrjevane diskriminacije deležen. Zato je Zagovornik v predmetni zadevi ugotavljal, ali obstaja vzročna zveza med osebno okoliščino beloruskega državljanstva predlagateljice kot direktorice pravne osebe in med domnevno diskriminatorno obravnavo, ki je je bila deležna družba s strani hranilnice, ki z družbo ni sklenila pogodbe o kreditiranju.

Zagovornik je v dokaznem postopku na podlagi navedb hranilnice ocenil, da je bil glavni razlog za zavrnitev sklenitve pogodbe o kreditiranju s pravno osebo v tem, da ugotovljen namen nakupa stanovanjske hiše ni bil v skladu s pravili hranilnice glede financiranja pravnih oseb. Zagovornik je sledil navedbam hranilnice, ki jih je ocenil za prepričljive in ki jim predlagateljica ni nasprotovala, da naj bi šlo za nakup stanovanjske hiše za potrebe direktorice družbe, saj družba oziroma predlagateljica drugačnega namena ni navedla, hkrati pa je hranilnica glede na poslovanje družbe, kot je bilo razvidno iz transakcijskega računa, ugotovila, da družba na računu od odprtja dalje sploh nima dovolj prometa oziroma stanja, ki bi omogočalo investicijo v morebitne nepremičnine za namen turizma, kar je sicer njena dejavnost (odsotnost izkazane kreditne sposobnosti za investicijski namen).

Zagovornik je kot prepričljive ocenil tudi navedbe, da morajo v skladu s pravili hranilnice biti dolgoročni investicijski krediti namenjeni financiranju osnovnih sredstev pravnih oseb ter razvoju in širjenju obsega poslovanja oziroma financiranju novih poslovnih idej, zaradi česar pogodbe o kreditiranju pravnih oseb sklepa le za nakupe takšnih nepremičnin, ki so vezane na osnovno dejavnost konkretne pravne osebe in ki prispevajo k uresničevanju poslovnih ciljev pravne osebe in ustvarjanju dodane vrednosti. Za prepričljive je ocenil nadaljnje navedbe hranilnice, da je bil v konkretnem primeru prepoznan namen nakupa hiše, ki po informacijah, s katerimi je razpolagala hranilnica, ni bil neposredno povezan z osnovno dejavnostjo podjetja, torej z eko turizmom in jadranjem, ter bi hiša po oceni hranilnice služila predvsem za bivanje direktorice, kar pa ne spada med dovoljene namene kreditiranja.

Glede na navedeno je Zagovornik ugotovil, da je hranilnica v postopku prepričljivo izkazala, da glavni razlog za zavrnitev kreditiranja družbe ni bil belorusko državljanstvo direktorice družbe, kot je to zatrjevala predlagateljica, pač pa ugotovitev hranilnice, da namen financiranja ni v skladu s pravili hranilnice in odsotnost izkazane kreditne sposobnosti družbe. Navedeno pomeni, da **ni izkazan obstoj vzročne zveze** med osebno okoliščino beloruskega državljanstva direktorice pravne osebe in med zavrnitvijo kreditiranja s strani hranilnice.

*

Zagovornik je štel za izkazane trditve hranilnice, da kreditnih pogodb s pravnimi osebami ne sklepa, kadar ugotovi, da namen financiranja ni v skladu s pravili hranilnice, oziroma kadar pravna oseba ni kreditno sposobna. Nadalje je za prepričljive ocenil navedbe hranilnice, da je bil v obravnavani zadevi ugotovljen namen financiranja, za katerega je hranilnica ugotovila, da ni v skladu z njenimi pravili, in je bila sklenitev pogodbe o kreditiranju zavrnjena iz tega razloga in ne zaradi osebne okoliščine beloruskega državljanstva predlagateljice kot direktorice pravne osebe. Glede na navedeno se Zagovornik do nadaljnjih trditev hranilnice o potencialnem obidu zakona, o vplivu omejevalnih ukrepov na odločitve hranilnice in glede različnih razlogov za zavrnitev, ki so ekonomske narave, ni opredeljeval.

*

Upoštevaje vse navedeno se očitki predlagateljice o tem, da hranilnica z družbo ni sklenila pogodbe o hipotekarnem kreditu za nakup hiše zaradi osebne okoliščine državljanstva direktorice družbe, v tem postopku niso potrdili. Zagovornik lahko neposredno diskriminacijo ugotovi le, če potrdi obstoj vseh elementov neposredne diskriminacije, med katere spada tudi

obstoj vzročne zveze med osebno okoliščino in obravnavo, ki jo je domnevna žrtev diskriminacije deležna. Ker je bilo v postopku ugotovljeno, da razlog za zavrnitev sklenitve pogodbe o hipotekarnem kreditu ni v državljanstvu direktorice družbe, da torej ni izkazan obstoj vzročne zveze kot enega od elementov diskriminacije, Zagovornik obstoja nadaljnjih elementov neposredne diskriminacije ni ugotavljal.

V postopku je bilo tako ugotovljeno, da hranilnica ni kršila prepovedi neposredne diskriminacije, zato je Zagovornik odločil, kot izhaja iz 1. točke izreka te odločbe.

*

Ugotovitve Zagovornika glede očitka diskriminacije fizične osebe:

Predlagateljica je dne 7. 11. 2024 navedla, da se predlog za obravnavo diskriminacije nanaša na naslednje domnevno diskriminirane osebe: na njo samo kot na fizično osebo in na družbo kot pravno osebo, katere direktorica je. Dne 31. 3. 2025 pa je predlog za obravnavo diskriminacije v delu, v katerem je zatrjevala diskriminacijo nje same kot fizične osebe, umaknila.

Glede na navedeno je Zagovornik postopek v delu, ki se je nanašal na diskriminacijo predlagateljice … kot fizične osebe, ustavil, kot izhaja iz 2. točke izreka te odločbe.

*

Ugotovitve Zagovornika glede ostalih očitkov:

Predlagateljica je na obrazcu predloga za obravnavo diskriminacije označila tudi, da naj bi v predmetni zadevi bila podana navodila za diskriminacijo kot ena od pojavnih oblik diskriminacije po ZVarD, pri čemer pa svojih navedb v to smer ni z ničemer pojasnila.

Tudi v dokaznem postopku obstoj navodil za diskriminacijo ni bil potrjen oziroma niso bila izkazana dejstva, ki bi opravičevala domnevo, da je bila kršena prepoved diskriminacije v smislu določbe 40. člena ZVarD. Gre namreč za golo navedbo brez konkretizacije okoliščin zatrjevane oblike diskriminacije, pri čemer manjka predvsem navedba konkretnih navodil, katerih posledica je bila, je ali bi lahko bila diskriminacija v smislu določb ZVarD, oziroma navedba morebitnih konkretnih navodil, da se diskriminacija ne prepreči oziroma odpravi.

Glede na navedeno je Zagovornik ob uporabi določbe 40. člena ZVarD zaključil, da iz navedb predlagateljice niso razvidni zakonski znaki navodil za diskriminacijo kot ene od oblik diskriminacije. Zato je predlog v tem delu zavrnil, kot izhaja iz 3. točke izreka te odločbe.

*

Skladno s prvim odstavkom 35. člena ZVarD je postopek pri Zagovorniku v primeru diskriminacije za stranke brezplačen in posebni stroški pa v tem postopku niso nastali. Zato je Zagovornik odločil, kot izhaja iz 4. točke izreka te odločbe.

Pouk o pravnem sredstvu:
Zoper to odločbo ni pritožbe, dovoljen pa je upravni spor. Upravni spor stranka sproži s tožbo, ki jo v 30 dneh od vročitve odločbe vloži na Upravno sodišče Republike Slovenije, Fajfarjeva ulica 33, 1000 Ljubljana. Tožbo vloži neposredno pisno ali jo pošlje po pošti. Skupaj z morebitnimi prilogami jo vloži v najmanj treh izvodih. K njej mora priložiti tudi to odločbo v izvirniku ali prepisu.

Postopek vodila:
Petra Klepec LL.M. (ZRN)
Samostojna svetovalka Zagovornika

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Poslano:
- ...., po ZUP
- ..., po ZUP
- zbirka dok. gradiva.